

7. Verbitska, M., Botvynnyk, V. (2020). Elektronni dokazi yak novyi vyd dokaziv v administratyvnomu sudochynstvi. [Electronic evidence as a new type of evidence in administrative proceedings]. *Aktualni problemy pravoznnavstva. №1*. 58-51. [in Ukrainian].

8. Stoian, A. (2021). Instrumenty otsiniuvannia dokaziv v administratyvnomu protsesi. [Evidence evaluation tools in the administrative process]. *Aktualni problemy pravoznnavstva. №3*. 90-102. [in Ukrainian].

9. Berlach, A.I., Dzisiak, O.P., Susak, M.S. (2025). Sudovi kontrol u systemi administratyvnoho sudochynstva Ukrainy: teoretyko-pravovi ta prykladni aspekty. [Judicial control in the administrative justice system of Ukraine: theoretical, legal and applied aspects]. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal. №1*. 594-597. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 7.06.2025

УДК 35.072.2:342.7:341.1/.8

DOI: 10.36550/2522-9230-2025-18-190-195

Волох Данило Олександрович,
фахівець відділу соціально-гуманітарної роботи
Національної академії внутрішніх справ
dan080829@gmail.com
ORCID ID: 0009-0000-3147-299X

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

У статті розкривається правове розуміння суб'єктів публічного права, створених при органах державної влади та органах місцевого самоврядування, як окремої групи учасників публічних правовідносин. Такі суб'єкти відіграють важливу роль у реалізації публічної влади, виконанні адміністративних, соціальних, культурних, освітніх та інших функцій, делегованих їм державою або органами місцевого самоврядування. Основними ознаками таких суб'єктів є: офіційне заснування публічною владою; діяльність, спрямована на реалізацію публічного інтересу; здійснення функцій, що мають владно-розпорядчий або адміністративний характер; підконтрольність і підзвітність органу-засновнику; відсутність мети отримання прибутку як основного завдання; регулювання правового статусу спеціальними нормами публічного права. Відзначається, що дані суб'єкти можуть бути створені у формі державних або комунальних установ, агентств, інспекцій, служб, фондів, підприємств тощо, що функціонують у публічній сфері. Особливу увагу приділено розмежуванню між суб'єктами публічного та приватного права, а також складності класифікації у випадках надання певних господарських функцій суб'єктам публічного права. Автор аналізує нормативні акти, які регулюють порядок створення, діяльності, фінансування та контролю таких суб'єктів, а також наводить приклади з української правозастосовної практики. Підкреслюється необхідність чіткого визначення статусу, функцій і меж відповідальності таких суб'єктів у законодавстві для запобігання зловживанням, підвищення ефективності управління та забезпечення прозорості діяльності. У підсумку наголошується на важливості подальшого дослідження природи таких суб'єктів і вдосконалення правового механізму їх регулювання.

Ключові слова: публічна адміністрація, юридичні особи публічного права, компетенція та повноваження, державні інституції, суб'єкти публічного права.

Volokh D. THE CONCEPTS AND FEATURES OF PUBLIC LAW

The article reveals a legal understanding of public law entities created under state authorities and local self-government bodies as a separate group of participants in public legal relations. Such entities play an important role in the exercise of public authority, the performance of administrative, social, cultural, educational and other functions delegated by the state or local self-government bodies. The main features of such subjects are: official establishment by public power; activities aimed at realizing public interest; implementation of functions that have a power or administrative nature; controlled and accountability of the founder; lack of profit as the main task; regulation of legal status with special rules of public law. It is noted that these entities can be created in the form of state or communal institutions, agencies, inspections, services, funds, enterprises, etc. operating in the public sphere. Particular attention is paid to the distinction between public and private law entities, as well as the complexity of classification in cases of granting certain economic functions to public law. The author analyzes the normative acts that regulate the order of creation, activity, financing and control of such entities, as well as give examples from Ukrainian law enforcement practice. The need to clearly define the status, functions and limits of liability of such entities in the legislation to prevent abuse, improve management efficiency and transparency. As a result, the importance of further study of the nature of such subjects and the improvement of the legal mechanism for their regulation is emphasized.

Keywords: public administration, legal entities of public law, competence and powers, state institutions, public law.

Постановка проблеми. У сучасних умовах децентралізації влади, адміністративної реформи та розвитку публічного управління в Україні зростає роль суб'єктів публічного права, створених при органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Такі організації виконують важливі функції в системі публічного адміністрування, реалізують державну політику у визначених сферах, надають адміністративні, соціальні, освітні, культурні та інші послуги громадянам. Однак водночас виникає низка

проблем, пов'язаних із нечітким правовим статусом таких суб'єктів, недостатньо визначеними межами їхньої автономії, відповідальності, а також правового регулювання їхньої діяльності.

Актуальність проблеми зумовлена необхідністю чіткого розмежування між суб'єктами публічного та приватного права, адже в багатьох випадках діяльність суб'єктів, створених при органах влади, може мати як владний, так і господарський характер. Відсутність єдиних підходів до визначення правосуб'єктності, правового статусу та функцій таких утворень у законодавстві створює ризики зловживань, правової невизначеності, неефективного управління ресурсами та порушення принципів публічності й прозорості. Таким чином, постає потреба у науковому дослідженні поняття, класифікаційних ознак, правової природи та механізмів контролю за діяльністю суб'єктів публічного права, створених при органах державної влади та місцевого самоврядування, що дозволить удосконалити чинне законодавство та практику його застосування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі питання створення та діяльності суб'єктів публічного права при юридичних особах розкриті у працях наступних дослідників адміністративного права та процесу: В.Б. Авер'янова, С.С. Алексєєва, Д.М. Бахраха, Ю.П. Битяка, Є.В. Доніна, Р.А. Калюжного, С.В. Ківалова, Л.В. Ковалю, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, О.В. Кузьменко, В.І. Курила, Д.М. Лук'янця, Р.С. Мельник, О.І. Миколенко, С.В. Тихомирова, В.К. Шкарупи та ін.

Метою статті є розкриття правового розуміння суб'єктів публічного права, створених при органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Виклад основного матеріалу дослідження. У юридичній науці поняття «суб'єкт права» розглядається як узагальнена категорія, що охоплює осіб та організації, які відповідно до приписів правових норм наділені здатністю мати суб'єктивні права та нести юридичні обов'язки. Йдеться про володіння правосуб'єктністю, тобто визнаною правом можливістю бути учасником правових відносин. До таких суб'єктів належать як фізичні та юридичні особи, так і держава, її органи, територіальні громади та інші колективні утворення, якщо їм закон надає здатність вступати у правовідносини або потенційно бути їх учасниками.

Тлумачення сутності суб'єкта права у правознавстві не є однозначним, однак у переважній більшості випадків воно пов'язується із наявністю правосуб'єктності. Зокрема, у юридичній енциклопедичній літературі «суб'єкт права» визначається як особа (фізична чи юридична), держава або інше публічне чи муніципальне утворення, яке володіє здатністю бути носієм суб'єктивних прав і обов'язків [1, с.381]. Аналогічний підхід підтримує і В.В. Копейчиков, який зазначає, що під суб'єктом права слід розуміти учасника правовідносин, наділеного суб'єктивними правами та юридичними обов'язками, тобто того, хто володіє правосуб'єктністю [2, с.192].

Один із найбільш глибоких підходів до категорії «суб'єкт права» запропоновано С.С. Алексєєвим, який вважає, що суб'єктами права виступають громадяни, організації та інші соціальні формування, здатні бути носіями прав і обов'язків, брати участь у правових відносинах [3, с.144]. При цьому він підкреслює важливість потенційної здатності до участі в таких відносинах, тобто підкреслює не лише фактичну участь, а й можливість її реалізації. Значущим є також погляд Р.Й. Халфіної, яка вказує, що поняття «суб'єкт права» ширше за категорію «суб'єкт правовідносин», оскільки охоплює не лише реальних учасників конкретних юридичних взаємодій, а й осіб, які можуть такими учасниками стати за наявності відповідних юридичних фактів [3, с. 145].

Розрізнення між поняттями «суб'єкт права» та «суб'єкт правовідносин» посідає важливе місце в юридичній науці та підтримується низкою вітчизняних дослідників. Зокрема, Т. О. Санжарук обґрунтовано зазначає, що суб'єкт права в окремих випадках може не бути учасником правовідносин, тоді як суб'єкт правовідносин завжди є суб'єктом права. На його думку, суб'єкт права являє собою універсальну правову форму особи (фізичної чи юридичної), яка з огляду на свою правову природу є носієм усього обсягу суб'єктивних прав і юридичних обов'язків, закріплених у правових нормах, незалежно від фактичної участі в конкретних правовідносинах [4, с. 91–92]. У цьому контексті в науковій літературі цілком слушно наголошується, що суб'єкт права - це особа, яка володіє правосуб'єктністю, тобто здатністю потенційно бути учасником правовідносин, у той час як суб'єкт правовідносин, це вже фактичний учасник конкретного юридичного зв'язку. Як підкреслено у навчальному посібнику з теорії держави і права, підготовленому колективом авторів під загальною редакцією С. Д. Гусарева та О. Д. Тихомирова, суб'єкт правовідносин - це індивідуально визначений суб'єкт, який реалізував свою правосуб'єктність у межах конкретних правовідносин, тоді як не кожен суб'єкт права стає таким автоматично. Для цього необхідні відповідні юридичні факти, які активізують норму права і трансформують потенційну правосуб'єктність у реальну участь у правовому зв'язку [5, с.117].

Таким чином, проведене теоретико-правове розмежування понять «суб'єкт права» та «суб'єкт правовідносин» дозволяє перейти до системної характеристики суб'єктного складу права загалом, з урахуванням як універсального змісту правосуб'єктності, так і галузевої специфіки її прояву. З огляду на це, важливо проаналізувати доктринальні підходи до класифікації суб'єктів права як потенційних носіїв юридично значущої волі, здатних до нормативно визначеної участі у правовому регулюванні.

Підходячи до класифікації суб'єктів права, більшість науковців пропонують їх поділяти на індивідуальні, колективні та громадські утворення [6]. До індивідуальних належать фізичні особи,

включаючи громадян, іноземців, осіб без громадянства, а також спеціальні суб'єкти, наділені окремими владними функціями, наприклад, посадові особи. До колективних суб'єктів включають юридичних осіб: державні органи, а також приватні інституції. Громадські формування в цьому контексті охоплюють об'єднання громадян, релігійні, професійні, наукові товариства тощо, за умови їх нормативного визнання та організаційної самостійності.

Особливу увагу в межах загальної доктрини правосуб'єктності привертає юридична особа як окремий різновид колективного суб'єкта права, що характеризується інституційною відокремленістю, нормативно визначеною структурою та правоздатністю, яка виникає з моменту її державної реєстрації. Згідно з частиною першою ст. 80 Цивільного кодексу України, юридичною особою визнається організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку, яка має відокремлене майно, може від свого імені набувати майнових і особистих немайнових прав, нести юридичні обов'язки, бути позивачем і відповідачем у суді [7]. Основними ознаками юридичної особи є наявність установчих документів, самостійного балансу чи кошторису, власного банківського рахунку, здатність нести відповідальність за своїми зобов'язаннями, а також виступати як автономний учасник правовідносин від свого імені.

До складу юридичних осіб входять як суб'єкти господарювання, а саме: комерційні організації, створені з метою одержання прибутку (наприклад, товариства з обмеженою відповідальністю, акціонерні товариства, виробничі кооперативи), так і неприбуткові структури: громадські, благодійні, релігійні організації, органи державної влади, місцевого самоврядування, бюджетні установи тощо, які діють на засадах неприбутковості та спрямовані на досягнення соціально значущих цілей [8]. Водночас не кожне об'єднання осіб або організаційна структура може бути кваліфіковане як юридична особа і, відповідно, як суб'єкт права. Обов'язковою умовою є наявність ознак організаційної цілісності, нормативного визнання та правової здатності до самостійного волевиявлення. Наприклад, тимчасові трудові колективи, виробничі бригади, навчальні групи чи інші внутрішні структурні підрозділи не мають належної організаційної та правової форми, а тому не володіють правосуб'єктністю в юридичному сенсі [1, с. 243].

У сучасній правовій доктрині слушно підкреслюється, що правосуб'єктність юридичної особи не є самодостатньою характеристикою, а формується як похідна від її правового статусу, який визначається відповідним галузевим законодавством. Здатність юридичної особи вступати у правовідносини, набувати суб'єктивних прав, нести юридичні обов'язки, а також бути стороною у спірних правових ситуаціях, розглядається не лише як сукупність формально закріплених повноважень, але й як функціональна властивість, що реалізується в межах конкретної сфери правового регулювання - цивільного, адміністративного, фінансового або публічного права [9, с. 161]. Визнання організації як повноцінного суб'єкта права можливе лише за умови дотримання комплексу нормативно встановлених ознак, зокрема: наявності юридично оформленої структури, самостійного волевиявлення, відокремленого майна, нормативного визнання і здатності нести відповідальність за своїми зобов'язаннями. Відтак, лише за умови дотримання визначених законодавством формальних і змістовних критеріїв організація може бути визнана повноцінним суб'єктом права.

Узагальнюючи викладені теоретичні підходи до природи правосуб'єктності та класифікації її носіїв, логічним підсумком цього аналізу є формулювання авторського бачення категорії «суб'єкт права».

Отже, під суб'єктом права треба розуміти фізичну або юридичну особу, а також інші публічні чи приватні колективні утворення, які відповідно до приписів об'єктивного права володіють правосуб'єктністю, тобто потенційною та/або реальною здатністю бути носіями суб'єктивних прав і юридичних обов'язків, така здатність передбачає нормативне визнання особи як учасника правовідносин, а також наявність внутрішньої організаційної структури та функціональної спроможності до реалізації юридично значущої волі.

Наявність правосуб'єктності, як інтегративної юридичної категорії, охоплює не лише факт нормативного визнання особи як потенційного учасника правовідносин, але й здатність до цілеспрямованого, юридично значущого волевиявлення. При цьому реалізація цієї здатності у конкретному правовому контексті залежить від настання відповідних юридичних фактів, які виступають тригером для вступу суб'єкта у матеріальні правовідносини. У цьому сенсі суб'єкт права постає не як статична абстракція правоздатності, а як динамічна конструкція, що поєднує нормативно визначену можливість, організаційно-функціональну спроможність та фактичну здатність реалізовувати юридичні можливості у правовій реальності.

З огляду на системну природу правового статусу суб'єктів та багатоманітність їхніх функціональних проявів у правовій дійсності, обґрунтованим і методологічно послідовним є перехід до аналізу окремого різновиду - суб'єктів публічного права. Саме ця категорія, на відміну від суб'єктів приватного права, функціонує в межах імперативного методу правового регулювання, спрямованого на реалізацію публічного інтересу, забезпечення суспільного блага та здійснення публічної влади від імені держави чи територіальної громади.

У загальнотеоретичному сенсі до суб'єктів публічного права належать органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, державні та комунальні підприємства, установи, організації, а також спеціально утворені структури, які не мають статусу юридичної особи, але виконують публічні функції на основі закону або підзаконного акту. Ключовою ознакою всіх цих суб'єктів є здійснення

ними діяльності в умовах публічного інтересу, за правилами імперативного правового регулювання, з елементами субординації та адміністративного примусу.

При цьому суб'єкти публічного права можуть бути як первинними носіями владних повноважень (наприклад, центральні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування), так і похідними утвореннями, створеними при цих органах для реалізації окремих управлінських або консультативно-дорадчих функцій (наприклад, ради, комітети, комісії, служби, створені при державних органах). Незалежно від організаційної форми, їх правовий статус визначається не лише юридичною здатністю до участі у правовідносинах, а й наявністю публічного мандату, що підтверджується відповідним актом утворення, функціональними повноваженнями та нормативно-правовим підґрунтям діяльності.

Суб'єкти публічного права становлять особливу категорію учасників адміністративно-правових відносин, що вирізняється наявністю низки юридично-структурних характеристик, які дозволяють формалізувати їх правовий статус у системі публічного управління. До таких ознак належать: *нормативне закріплення правосуб'єктності; інституційна інтегрованість у систему публічного управління; наділення повноваженнями владного характеру, що реалізуються в імперативному порядку; функціональна орієнтація на забезпечення публічного інтересу; а також юридична обов'язковість підконтрольності, підзвітності та відповідальності перед суспільством і державою*. Саме ці властивості дозволяють відмежувати публічно-правових суб'єктів від суб'єктів приватного права, для яких характерними є автономія волі, диспозитивність поведінки та діяльність на власний ризик і розсуд. Натомість суб'єкти публічного права діють на підставі встановленої компетенції, від імені держави або територіальної громади, реалізуючи владно-організаційні функції в межах закону.

Визначивши сукупність ключових ознак, що відмежовують суб'єктів публічного права від інших учасників правовідносин, доцільно здійснити їх послідовний змістовний аналіз. Такий підхід дозволяє виявити внутрішню структуру правового статусу цих суб'єктів, окреслити глибинні зв'язки між формально-юридичними механізмами їхньої діяльності та публічними завданнями, покладеними на них у межах системи державного і муніципального управління. Змістова конкретизація кожної ознаки сприятиме глибшому розумінню сутності публічно-правового регулювання та дозволить сформулювати цілісне уявлення про функціональну роль суб'єктів публічного права в реалізації владних повноважень, забезпеченні публічного інтересу та досягненні суспільно значущих результатів.

Отже, ключовою ознакою є нормативне закріплення правосуб'єктності. Це означає, що суб'єкт публічного права виникає виключно на підставі нормативно-правового акту: закону, указу, статуту, положення чи іншого формального документу, що визначає його правове становище, функції, повноваження, організаційну структуру та межі діяльності. Такий підхід забезпечує легітимність його дій, дозволяє чітко розмежовувати компетенцію, а також унеможливорює свавільне використання владних повноважень у публічній сфері.

По-друге, невід'ємною характеристикою є інституційна інтегрованість у систему публічного управління. Суб'єкти публічного права не функціонують ізольовано, а є складовими елементами вертикальної чи горизонтальної структури публічної влади. Вони вписані у загальну систему державного або муніципального управління і пов'язані з іншими суб'єктами публічного права через відносини підпорядкованості, координації, делегування повноважень, а також взаємного контролю. Така інституційна взаємозалежність гарантує системність і безперервність публічного управління.

По-третє, суттєвою ознакою є наявність повноважень владного характеру, що реалізуються в імперативному порядку. Суб'єкти публічного права мають право ухвалювати обов'язкові для виконання рішення, видавати приписи, ліцензії, дозволи, накладати санкції, застосовувати заходи адміністративного примусу. Їхнє волевиявлення має юридично значущий характер і породжує наслідки незалежно від згоди адресатів. Це принципово відрізняє їх від суб'єктів приватного права, для яких характерною є диспозитивність, автономність волі та рівність сторін.

По-четверте, визначальною є функціональна орієнтація на забезпечення публічного інтересу. Вся діяльність суб'єкта публічного права повинна бути підпорядкована досягненню цілей, що мають суспільно значущу природу: охорона прав і свобод людини, забезпечення національної безпеки, розвиток інфраструктури, гарантування доступу до основних публічних послуг. Публічний інтерес у даному контексті виступає не декларативною категорією, а реальним критерієм оцінки законності та доцільності владної поведінки.

При цьому важливо враховувати, що публічний інтерес, як динамічна й багаторівнева категорія, не завжди співпадає за обсягом і змістом із публічними зобов'язаннями, покладеними на відповідні органи чи утворення. Публічні зобов'язання - це юридично визначені дії, які суб'єкт зобов'язаний здійснити у межах своєї компетенції, навіть якщо вони не завжди прямо відповідають потребам або очікуванням громадянського суспільства. Наприклад, прийняття рішення про введення воєнного стану може бути беззаперечною формальною необхідністю з погляду забезпечення національної безпеки, але при цьому викликати соціальну напругу чи суспільну поляризацію. Інший приклад - здійснення державного регулювання у сфері обігу алкогольних або тютюнових виробів: законодавство передбачає відповідні дозволи й процедури ліцензування, однак суспільна оцінка такої діяльності часто є негативною з огляду на шкоду здоров'ю нації. Відповідно, юридична обов'язковість публічних зобов'язань не завжди

отоотожнюється зі змістовною наповненістю публічного інтересу, що засвідчує потребу у впровадженні системи нормативних і етичних обмежень, здатних узгодити правовий формалізм із реальними суспільними запитами. У цьому контексті обґрунтовано видається наукова позиція В. К. Колпакова, відповідно до якої публічні зобов'язання становлять змістовну основу діяльності публічної адміністрації. Учений зазначає, що саме виконання таких зобов'язань, тобто юридично визначених дій, які адміністрація повинна здійснювати для задоволення публічних потреб, формує сутність взаємодії між державою та суспільством. Причому йдеться не лише про надання послуг чи здійснення управлінських рішень, а про більш широке зобов'язання діяти відповідно до публічного інтересу, водночас дотримуючись принципів законності, підзвітності та доброчесності. У цьому розумінні публічні зобов'язання набувають нормативно-ціннісного виміру: вони не обмежуються адміністративною функціональністю, а репрезентують обов'язок публічної влади діяти не лише формально правомірно, а й по суті, в інтересах людини, суспільства та держави. Такий підхід дозволяє осмислити суб'єкта публічного права як носія відповідальності за реалізацію загального блага, а не лише як механізм прийняття владних рішень чи провайдера послуг[10, с. 39].

Таким чином, категорія публічних зобов'язань поглиблює розуміння публічного інтересу, зумовлюючи необхідність переосмислення ролі публічної адміністрації як суб'єкта не лише владного впливу, а й юридично зобов'язаного діяти в інтересах людини, суспільства й держави. Така трансформація парадигми, яка полягає у переході від уявлення про державу як центр односторонньої владної волі до концепції адміністративного зобов'язання як основи публічного управління, передбачає закріплення в юридичній свідомості і практиці тієї обставини, що владна компетенція має інструментальний і сервісний характер, спрямований на задоволення публічних потреб.

Відповідно, ефективність та легітимність функціонування суб'єкта публічного права визначається не лише його правом діяти, а передусім, його здатністю та обов'язком забезпечити дотримання прав, задоволення потреб і реалізацію очікувань публічного характеру.

По-п'яте, важливою ознакою є юридична обов'язковість підконтрольності, підзвітності та відповідальності перед суспільством і державою. Суб'єкт публічного права зобов'язаний звітувати про свою діяльність, дотримуватись встановлених процедур оцінки ефективності, підлягати перевірці з боку контролюючих органів, у тому числі судових, парламентських та громадських інституцій. У разі порушення законодавства або перевищення повноважень настає юридична відповідальність - дисциплінарна, адміністративна, матеріальна чи кримінальна. Такий механізм забезпечує баланс публічної влади, попереджає зловживання та гарантує прозорість діяльності публічно-правових суб'єктів.

Висновки. Таким чином, охарактеризовані ознаки дають змогу сформулювати цілісне визначення суб'єкта публічного права, під яким слід розміти органи, установи, організації або інші юридично оформлені утворення, які створені та діють з метою реалізації публічного інтересу, виконання завдань публічного управління та забезпечення загального блага. Вони наділені правосуб'єктністю на підставі норм публічного права та функціонують у межах повноважень, встановлених законодавством.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. К. : НАДУ, 2010. 820 с.
2. Загальна теорія держави і права /За редакцією академіка АПрН, доктора юридичних наук, професора В.В.Копейчикова. К.: Юрінком, 1997. 320 с.
3. Соцький А. М. Поняття та види суб'єктів публічного адміністрування лісової сфери. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Право*. 2021. № 2 (72). С. 143–147.
4. Санжарук Т.О. Поняття «суб'єкт права» та «суб'єкт правовідносин»: питання розмежування. *Актуальні проблеми держави і права*. 2003. С.91-95.
5. Теорія держави та права: навч. посіб. / [Є.В. Білозьоров, В.П. Власенко, О.Б. Горова, А.М.Завальний, Н.В. Заяць та ін.]; за заг. ред. С.Д. Гусарєва, О.Д. Тихомирова. Київ: НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
6. Світличний О.П. Суб'єкти публічної адміністрації як учасники адміністративних правовідносин. *Право. Людина. Довкілля*. 2019. Vol. 10, № 2. С. 142–148.
7. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40–44. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
8. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 травня 2003 року № 755-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31–32. Ст. 263. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
9. Лютиков П. С. Юридичні особи як суб'єкти адміністративного права: пошук базового критерію розмежування та поділу їх на групи. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2012. № 4 (частина II). С. 159-165.
10. Колпаков В.К. Предмет адміністративного права: сучасний вимір. *Юридична Україна*. 2008. № 3. С. 33–38.

REFERENCES:

1. Kovbasiuk, Yu.V., Troshchynskyi, V.P., Surmin, Yu.P. (Eds.), Bakumenko, V.D., Mykhnenko, A.M. (2010). *Entsyklopedychnyi slovnyk z derzhavnoho upravlinnia*. [Encyclopedic Dictionary of Public Administration]. 820. [in Ukrainian].
2. Kopieichikov, V.V. (1997). *Zahalna teoriia derzhavy i prava*. [General theory of state and law]. 320. [in Ukrainian].
3. Sotskyi, A.M. (2021). Poniattia ta vydy subiektiv publichnoho administruvannia lisovoi sfery. [The concept and types of subjects of public administration of the forest sector]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Pravo. №2 (72)*. 143–147. [in Ukrainian].
4. Sanzharuk, T.O. (2003). Poniattia «subiekt prava» ta «subiekt pravovidosyn»: pytannia rozmezhuvannia. [The concepts of "subject of law" and "subject of legal relations": the issue of distinction]. *Aktualni problemy derzhavy i prava*. 91-95. [in Ukrainian].
5. Husariev, S.D., Tykhomyrov, O.D. (Eds.), Bilozorov, Ye.V., Vlasenko, V.P., Horova, O.B. ta in. (2017). *Teoriia derzhavy ta prava*. [Theory of state and law]. 320. [in Ukrainian].
6. Svitlychnyi, O.P. (2019). Subiekty publichnoi administratsii yak uchasnyky administratyvnykh pravovidosyn. [Subjects of public administration as participants in administrative legal relations]. *Pravo. Liudyna. Dovkillia. Vol. 10, №2*. 142–148. [in Ukrainian].
7. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy. (2003, January 16). [Civil Code of Ukraine]. *Zakon Ukrainy № 435-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. № 40–44*. 356. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].
8. Pro derzhavnu reiestratsiiu yurydychnykh osib, fizychnykh osib – pidpriemstiv ta hromadskykh formuvan. (2003, May 15). [On state registration of legal entities, individual entrepreneurs and public organizations]. *Zakon Ukrainy № 755-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. № 31–32*. 263. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> [in Ukrainian].
9. Liutikov, P.S. (2012). Yurydychni osoby yak subiekty administratyvnoho prava: poshuk bazovoho kryteriiu rozmezhuvannia ta podilu yikh na hrupy. [Legal entities as subjects of administrative law: searching for a basic criterion for distinguishing and dividing them into groups]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Yurydychni nauky. №4 (chastyna II)*. 159-165. [in Ukrainian].
10. Kolpakov, V.K. (2008). Predmet administratyvnoho prava: suchasnyi vymir. [The subject of administrative law: modern dimension]. *Yurydychna Ukraina. №3*. 33–38. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 7.06.2025